

В Е Л И К И Й П Р О В І Д Н И К

Рік тому, 15-го жовтня 1959-го року, весь український світ облетіла жахлива, пригноблююча вістка: в Мюнхені, на сходах до власної квартири, на Крайтмаєрштрассе, впав, скривавившись, Голова Проводу Закордонних Частин і довголітній Голова Проводу всієї Організації Українських Націоналістів Степан Бандера. Після бандитських убивств агентами большевицької Москви Головного Отамана Симона Петлюри в Парижі 1926 року та Голови УВО й тогочасного Провідника ОУН полковника Євгена Коновальця в Роттердамі 1938-го року, – це був третій криваво-злочинний акт большевиків, доконаний найбільш диким, підлим і нікчемним способом – отрутою ціянкалієм. Цим своїм черговим диявольським актом Москва ще раз засвідчила, що у відвертому, відкритому поборюванні українського національно-визвольного руху та його чільних провідників-вождів їй бракує сил і методів, хоч би як і якою модерною зброєю вона була озброєна. В цьому сенсі атентат на Степана Бандеру був ще одним свідомством морально-політичної та ідеологічної поразки Москви, банкрутства її т.зв. комуністичних ідей, якими вона намарно прагне прикрити свій голий шовінізм-імперіялізм. В мюнхенському кривавому акті Москва перемогла Провідника ОУН Степана Бандеру фізично, але в духово-ідейному розумінні переміг великий український Провідник революційної національно-визвольної боротьби, як символ і прапор, як втілення живих і по нині чаєнь і стремлінь усього українського народу-здобути волю й незалежність своїй Батьківщині.

Потворна, розбишацька Москва добре знала, в кого вона влучала, в кого впускала зміїну отруту. Бо "чому ж жертвою впав якраз він?.. Якраз тому, що його ім'я, від часів війни, стало (навіть в очах ворога) символом боротьби на життя і смерть з захланним завойовником. Тому, що це ім'я... могло, в рішальну для тиранії годину, стати прапором, під яким єдналися б усі відважні, всі чесні на Україні, всі, що не піддавалися підшептам ворожої пропаганди; що не схиляли чола перед москвофільськими міжнародними мафіями". (Д.Донцов).

Так. Степан Бандера був справді великим Провідником. Увесь його життєвий шлях – це шлях безприкладно чесною, мужньою і жертвовною людини. Це шлях патріота, борця і мужа, який у цілому своєму житті не ставив жадних інших завдань і цілей, як лише одне завдання і одну ціль – всю свою науку, життя і працю, всього себе віддати служінню своєму народові в його героїчній боротьбі за волю, добро і щастя.

х х х

Народився Степан Бандера 1-го січня 1909-го року в селі Угринів Старий, Калуського повіту в Західній Україні. Батько його був греко-католицьким священиком. Дитячі роки Бандера провів у домі своїх родичів, виростаючи в атмосфері українського патріотизму та живих національно-культурних, політичних і суспільних зацікавлень. У його домі була велика бібліотека, часто туди з'їжджалися активні учасники національного життя Галичини. Рухливий, спостережливий та запам'ятливий хлопець багато чув і втямлював собі оповідання про давні часи боротьби України за свою волю й незалежність, про ворогів і друзів свого краю, а до того ж уже в 1917-му році на власні очі бачив, як через рідне село Угринів переходив австрійсько-російський фронт. У своїх автобіографічних нотатках, які, на жаль, Покійний залишив у спадщину недописаними, Бандера так описує своє дитинство:

"В жовтні-листопаді 1918-го року, як несповна десятирічний хлопець, я пережив хвилюючі події постання Української Держави. Мій батько належав до організаторів державного перевороту в Калуському повіті (з лікарем др. Курівцем) і я був свідком формування ним з селян довколишніх сіл військових відділів, озброєних захопленою в 1917 році зброєю. Від листопада 1918-го року наше родинне життя стояло під знаком подій у будівництві українського державного життя та війни в обороні самостійності. Батько був послом до парламенту Західньо-Української Народної Республіки - Української Національної Ради в Станиславові і брав активну участь у формуванні державного життя в Калущині. Особливий вплив на кристалізацію мого національно-політичної свідомості мали величні святкування і загальне одушевлення з приводу проголошення злуки ЗУНР з Українською Народною Республікою в одну державу, в січні 1919 р."

Маючи великий потяг до науки і знань, але не маючи в селі української школи через мобілізацію вчителів до війська, Бандера змалку здобував освіту за обсяг народної школи самонавчанням, що дає йому можливість успішно скласти восени 1919-го року іспити до Стрийської української гімназії. В гімназії, навчання й виховання в якій відбувалося під контролем польських шкільних властей, молодий Бандера бере активну участь в різних легальних шкільних організаціях, як от Пласт, спортивно-руханкове товариство "Сокіл" та ін., а одночасно в нелегальних підпільних гуртках, особливо ж в суто націоналістичній Організації Середньошкільників, яка була в ідейному зв'язку з Українською Військовою Організацією - УВО. Завдання цієї підпільної стрийської гімназійної організації було виховувати дібрані молоді кадри в національно-революційному дусі, залучувати старшокласників для допоміжних дій проти польського революційного підпілля, як наприклад: збирання пожертв на втримання українського таємного університету, поширення підпільних і заборонених польським урядом українських закордонних видань, бойкот польських товариств тощо.

По закінченні гімназії й складенні іспиту зрілості в 1927-му році, вісімнадцятирічним юнаком, Бандера, повернувшись до рідного села, не змігши виїхати на студії до Української Господарської Академії в Подєбрадах в ЧСР через формальності документації, віддається активній громадсько-культурній та суспільно-політичній роботі, запалений високими ідеями повернення Україні власної державності, волі й добра своєму народові. Він працює в читальні "Просвіта", провадить театральний аматорський гурток і хор, засновує руханкове товариство "Луг", а разом з іншими друзями - місцеву кооперативу. Одночасно з тим юнак Бандера провадить організаційно-вишкільну роботу по лінії підпільно-революційних дій УВО.

З тих юнацьких років, власне, розпочинається великий шлях життя і праці Степана Бандери як борця-революціонера, а потім і керівника, провідника. Вступивши в 1928-му році до Львівської Політехнічної Школи на агрономічний відділ, Бандера ще з більшою енергією та силою поринає в революційно-підпільне життя. "Найбільше часу й енергії, - пише в своїх автобіографічних нотатках Бандера, - я вкладав в своєму студентському періоді в революційну, національно-визвольну діяльність. Вона полонювала мене щораз більше, відсуваючи на другий план навіть завершення студій. Виростаючи від дитинства в атмосфері українського патріотизму й змагань за державну самостійність України, я вже в гімназійному періоді шукав і знаходив контакт з українським підпіллям, національно-визвольним рухом, який у той час організовувала й вела на Західньо-Українських Землях революційна Українська Військова Організація (УВО)... Членом УВО я став формально в 1928-му році, доставши призначення до розвідочного, потім до пропагандивного відділу. Одночасно я належав до студентської групи української націоналістичної

молоді, яка була тісно зв'язана з УВО. Коли на початку 1929-го року постала ОУН - Організація Українських Націоналістів, я став відразу її членом. Того ж року я був учасником I-ї конференції ОУН Стрийської Округи. Мої завдання в ОУН були загально-організаційні на калуський повіт, а також членська праця в студентських клітинах. Одночасно виконував різні функції у відділі пропаганди. В 1930-му році я провадив відділ кольпортажу підпільних видань на Західньо-Українських Землях, опісля до цього долучився технічно-видавничий відділ, а з початком 1931-го року ще й відділ доставки підпільних видань з-за кордону. В тому самому році (1931) я зайняв керівництво цілою референтурою пропаганди в Крайовій Екзекутиві ОУН... В 1932-33 рр. я виконував теж функцію заступника Крайового Провідника, а в половині 1933-го року був призначений на пост Крайового Провідника ОУН і Крайового Команданта УВО на ЗУЗ."

Вже ці короткі життєписні фрагменти дають доказ того, що Степан Бандера був уродженим, професіональним революціонером-борцем, а його завзятість, заппадливість до науки, праці й боротьби, його хоробрість, відвага і самопосвята найвищим ідеалам визволення свого народу з будьякого ярма швидко зробили його ім'я широко популярним не лише на ЗУЗ, а й на центрально-українських землях.

Не зважаючи на своє перевантаження підпільно-революційною роботою, Бандера дуже заппадливо вчився, що дало йому можливість закінчити повних вісім семестрів науки у Львівській Політехнічній Школі. Лише одержати диплом інженера-агронома Бандері не пощастило через арешт і ув'язнення в червні 1934-го року. Ще перед тим він був арештований польською поліцією кількакратно: в кінці 1928-го року в Калуші і Станиславові за організування в селах Калушини листопадових свят-маніфестацій; на початку 1932-го року при нелегальному переході польсько-чеського кордону; того ж року три місяці просидів у польській в'язниці у зв'язку з атентатом на польського комісара Чеховського і т.д. По арешті в 1934-му році Бандера перебув слідство у в'язницях Львова, Кракова й Варшави, а наприкінці 1935-го й на початку 1936-го року відбувся окружний судовий процес у Варшаві, в якому Бандера разом із одинадцятьма друзями з Організації був оскаржений за приналежність до ОУН та за організування атентату на польського міністра внутрішніх справ Броніслава Перацкогo. У тому процесі Бандеру засуджено на кару смерті з заміною на довічне ув'язнення. Аж в осени 1939-го року, після більш як п'ятирічного перебування у польській в'язниці, з наступом німецьких армій та втечею польських, Бандера був звільнений, своїми ж друзями, з ізоляційної камери в'язниці в Бересті над Бугом.

З виходом із в'язниці Бандера не тільки поринає в революційно-визвольну боротьбу рідної йому ОУН, а незабаром, у 1940-му році, стає Головою Проводу Організації Українських Націоналістів.

Не будемо перераховувати всіх тих постів і функцій, які займав Бандера в самій Організації, бо це річ належна історикам. Ми лише хочемо підкреслити факт, що велетенська праця, той запал і та енергія, та безприкладна мужність і безстрашність, що їх уклав у революційно-визвольний рух Бандера, винесли його ім'я далеко поза рямці самої ОУН і зробили з нього справді символ і прапор, під яким мобілізувалися і йшли на рішучу і вперту боротьбу за визволення своєї Батьківщини-України найкращі, найвідважніші і найвідданіші її сини і доньки. В час другої світової війни, коли Україна стала об'єктом напасництва і грабунку та руйнування з боку двох окупантів - німецько-гітлерівського й московсько-большевицького - ім'я Степана Бандери з однаковою любов'ю, вірою й надією вимовляли як українці Львова, так і українці Києва, Борислава і Запоріжжя, Ужгороду й Одеси, - по містах і селах усієї України. Бо з іменем Бандери була зв'язана уся героїчна, у ві-

ках безсмертна боротьба Української Повстанської Армії, яка в роки найбільших воєнних лихоліть була єдиною рятівницею і захисницею грабованої, пляндрованої обома окупантами української землі. Бо їй наперед не знати, які причини склалися на те, що жадне з імен найвидатніших провідників і вождів українського революційного підпілля на ЗУЗ у довоєнні й воєнні роки не проникло так глибоко в райони і області центральних земель України, як ім'я Степана Бандери. Про Бандеру на Наддніпрянській Україні, як про легендарного революційного борця і вождя, ішли потаємні чутки серед вояків совєтської армії, серед цивільних службових працівників, серед робітництва і селянства.

Такої широкої популярності, слави серед усього українського народу, як ім'я Бандери, не мало жодне інше ім'я в останніх часах українських національно-визвольних змагань. І так само жадне ім'я, мабуть, не викликало такого страху і трепету у ворога української самостійності, як ім'я Бандери. Недарма Бандера впродовж майже всього свого життя, починаючи від юнацьких років і кінчаючи останніми днями й годинами своєї праці за кордонами Батьківщини, зазнавав постійних переслідувань, нагінки та репресій. Бандери, як уособлення національно-визвольного революційного руху українських повстанських збройних сил у час другої світової війни, боявся найбільший на той час тиран і диктатор Гітлер, перед яким тряслися найсильніші політичні діячі та навіть уряди державних потуг. Особливо перестрахався гітлерівський фашистівський режим на тимчасово окупованих українських землях проголошення дня 30-го червня 1941-го року акту відновлення національно-державної незалежності України, доконаного з почину Організації Українських Націоналістів Національними Зборами у Львові. Саме тому відразу по проголошенні цього акту гітлерівські поліцейні органи гестапо повели шалену нагінку на українських політичних діячів того часу, виловлюючи їх та засилаючи у в'язниці й концтабори. Жертвою гестапівського арешту і заслання в концтабір впав знову Степан Бандера разом із своїми близькими друзями Ярославом Стецьком, тодішнім прем'єром Тимчасового Українського Уряду та іншими.

Бандера переніс на собі такий тягар праці, боротьби, житьових невигід, що не під силу перенести звичайній, пересічній людині. Він міг вистояти проти найбільших зовнішніх і внутрішніх ударів. Бо був він вірою, духом, свідомістю і ідейністю своєю мужній, сміливий, безкомпромісовий. Бо не жив він сам для себе чи навіть для вузького кола ближчих і рідних своїх, а жив він цілком і повністю для своєї Батьківщини, для свого народу. А хто живе ради цих високих ідей, той смертю смертю перемагає, бо вічно живе в серцях й душах народу, який є безсмертним.

Тому ще раз кажемо, що підлий, мерзенний і нікчемний у своїх зміїних цілях московсько-большевицький ворог прорахувався, якщо він хотів убивством Провідника Степана Бандери вбити його великий дух, його ідею, його чин, якими боролась і далі боротиметься Організація Українських Націоналістів, прямуючи вперед до досягнення заповітної мети з іменем і прапором безсмертного Вождя Української Національно-Визвольної Революції. Смерть Бандери глибоко потрясла серця і душі організованого членства ОУН, як і всього українського народу, але вона ані трохи не захитала віри в справу, за яку так звитяжно боровся і за яку поліг Бандера. А віра — це ж головне, що насажує сили, розвіює сумніви і вагання й рухає вперед людське життя, людську працю й боротьбу. Віра в Бога і Україну...

Саме віра була одною з притаманних рис величї сили і духа нашого славного, невіджалуваного Провідника. В своїй статті "З невичерпних джерел" Бандера писав: "Віра найбільше скріплює сили душі. Через правдиву й глибоку віру в Бога, Спасителя, кожна людина й цілий народ ма-

ють змогу безупинно черпати з вічно живого джерела стільки сили, скільки їхня душа спроможна сприйняти. Особливо в найтяжчих життєвих ситуаціях, великому нещасті, терпіннях і боротьбі, віра в Христа дає найсильнішу, часто єдину й певну поміч. В тому напрямі мусимо найперше звертати думки і серця, коли думаємо про допомогу нашому народові в його важкому, але благородному змаганні за правду й волю. З цього джерела віри ми повинні зачерпнути найбільше сили, щоб витримати на правильному шляху. Свідомість, що з нами Бог - це найпевніша і найбільша поміч для нас усіх, зокрема для всіх борців і страдників українського визвольного змагання."

Бандера втілював у собі риси професіонального борця-революціонера, політика і стратега, людини глибокої віри в Христа, великого гуманіста. Ці риси робили його не тільки Великим Провідником українських національно-визвольних змагань, а й Великою Людиною взагалі, щирим і добрим батьком для дітей, зразком для покоління української молоді, другом для сотень і тисяч українських патріотів. Тому зрозуміла та глибока, невіджалувана втрата, яку зазнала не лише ОУН, а й вся українська людність зі смертю нашого Великого, незабутнього Провідника. У відповідь на ворожий кривавий злочин, dokonаний рік тому в Мюнхені, ще дужче зміцнімо лави українських націоналістів, зцементуємо нашу єдність, піднесімо активність. Будьмо в житті, праці й боротьбі такими, яким був наш незабутній, дорогий Провідник Степан Бандера!

Вічна Слава поляглим Героям за Волю й Незалежність України!

Хай живе непереможний прапор Боротьби ОУН і всього Українського Народу!

СЛАВА УКРАЇНІ!